

Атаманчук П.С.

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри фізики та методики її навчання,
*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна*

Атаманчук В.П.

доктор філологічних наук, доцент,
провідний науковий співробітник відділу
інформаційно-дидактичного моделювання,
*Національний центр «Мала академія наук України»
головний науковий співробітник відділу навчання мов
національних меншин та зарубіжної літератури,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

«ДВОКРИЛИЙ ПТАХ»: ІНТЕЛЕКТ + СВИТОГЛЯД – ГАРАНТІЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОГО ТА ЯКІСНОГО НАВЧАННЯ ІНДИВІДА

Тривалі (з 80-х років ХХ ст.) власні авторські дослідження та здійснені нами аналітичні узагальнення досвіду вітчизняних та зарубіжних науковців з проблем якісного навчання індивіда дають підстави для ствердного використання формули [1–3], – **ЗНАННЯ = Інтелект + Світогляд**, – в якій віддзеркалюється не тільки результат, але й процес навчально-пізнавальної діяльності індивіда. Насправді результати навчально-пізнавальної діяльності індивіда, – **ЗНАННЯ (ЙОГО ОБІЗНАНІСТЬ)**, – формуються внаслідок осмислення і засвоєння ним

навчального матеріалу, який у закладах освіти вибудовується у відповідності з державним замовленням (стандартом) на освітні послуги [1, с. 6–41]. Навчальний матеріал – це не тільки предметний зміст освітнього стандарту, цільової навчальної програми та цілісного пакету їхнього навчально-методичного забезпечення, але й інформаційно-комунікаційне середовище, що сприяє якісному його засвоєнню, такому, що той, кого навчають і сам повинен когось навчати (консультувати, коментувати, експериментувати, тлумачити, оскаржувати, захищати, створювати, наставляти тощо) – умова досягнення у навчанні прогнозованого результату [4, с. 10–13].

Сам же процес засвоєння навчального матеріалу здійснювався за сценаріями одного з 3-х обґрунтованих параметрів [1, с. 41–53]: **стереотипності, усвідомленості, пристрасності**. І в цьому ракурсі нами було доведено, що процедурам розгортання та засвоєння навчального матеріалу за ознаками параметрів, – стереотипності, усвідомленості, пристрасності, – властивий перебіг у часі, – минулий, теперішній, майбутній [6, с.13–37] . Що загалом надає всі підстави для встановлення окремих причинно-наслідкових зв'язків, що характеризують навчально-пізнавальну діяльність у двох іпостасях: **процесу і результату** [5, с. 120–143] – в аспекті сформованих **знань індивіда** (див., зокрема, таблицю 1):

Таблиця 1.

Компетентнісно-світоглядні характеристики якості знань індивіда

Рівень	Еталон	Позначення	Ціннісні новоутворення (якість знань)
Нижчий	Завчені знання	ЗЗ	Індивід механічно відтворює зміст пізнавальної задачі в об'єкті зв'язі та структури її засвоєння (репродуктивне відтворення)
	Наслідкування	НС	Індивід копіює головні моторні чи розумові дії, пов'язані із засвоєнням навчального матеріалу, під впливом внутрішніх чи зовнішніх мотивів
	Розуміння головного	РГ	Молода людина свідомо відтворює головну суть у постановці і розв'язуванні пізнавальної проблеми
Оптимальний	Повне володіння знаннями	ПВЗ	Здатність індивіда не тільки зрозуміти головну суть пізнавальної проблеми, а й здатність відтворити зміст її розв'язку в будь-якій структурі викладу
Вищий	Навичка	Н	Фахівець здатний використовувати набуті знання на підсвідомому рівні, як автоматично виконувати операції (індикатор автоматизму – регламентується в часі)
	Уміння застосовувати знання	УЗЗ	Здатність свідомо застосовувати набуті знання у нестандартних навчальних ситуаціях (творче перенесення)
	Переконання	П	Це знання, незаперечні для особистості, які вона свідомо долучає у свою життєдіяльність, в істинності яких вона упевнена і готова їх обстоювати, захищати в рамках дії механізму діалектичного сумніву (нові наукові факти можуть скоригувати точку зору)

Прогнозовані рівні навчальних досягнень індивіда [1, с. 41–52], – **нижчий**: **ЗЗ** (завчені знання); **НС** (наслідкування); **РГ** (розуміння головного); **оптимальний**: **ПВЗ** (повне володіння знаннями); **вищий**: **Н** (навичка); **УЗЗ** (уміння

застосовувати знання); **II** (переконання), – набувають ознак самочинності (рис. 1).

ЗНАННЯ = Інтелект + Світогляд

**Результативне та якісне навчання індивіда:
НАУКОВО-СВІТОГЛЯДНА ГРАМОТНІСТЬ →
СФОРМОВАНІСТЬ ЦІЛІСНОЇ
ПАТРІОТИЧНОЇ ОСОБИСТОСТІ!**

Рис. 1. Можливість забезпечення прогнозованих особистісних якостей індивіда

Замість резюме: Унормування процедури засвоєння навчального матеріалу за шкалою вищих рівнів обізнаності індивіда, – **навички, уміння, переконання**, – безперечно, що здійснимо в умовах наявності **«державного професійного стандарту»**, в якому чітко (в ракурсі наукової обґрунтованості) окреслені кредитні норми (кількість

наданих годин для вивчення конкретної навчальної дисципліни) на підготовку фахівця будь-якого профілю [7, с. 2].

Список використаних джерел:

1. Атаманчук П.С. Інноваційні технології управління навчанням фізики: монографія. Кам'янець-Подільський: К-ПДП, 1999. 172 с.

2. Атаманчук В.П., Атаманчук П.С. Навчально-пізнавальна діяльність майбутніх педагогів крізь призму світоглядних параметрів (категорія Б). DOI Педагогічні науки: теорія та практика: Запорізький національний університет <https://doi.org/10.26661/2786-5622>; DOI № 2/2022 <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2022-2> Педагогічні науки: теорія та практика. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. № 2 (42). 190 с. С. 139–146. DOI <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2022-2-21>.

3. Атаманчук П.С., Атаманчук В.П. Моделювання інтелектуальних і світоглядних якостей індивіда в умовах пріоритетності природничо-наукової системи освіти. Журнал (категорія Б) «Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»): журнал. 2023. № 5(19) 2023. 636 с. С. 433–445. DOI: <https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-5> (19).

4. Головка М.В. До проблеми методології наукового школознавства дидактики фізики: доміанти науково-освітньої школи П. С. Атаманчука. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський: КПНУ ім. Івана Огієнка, 2014. Вип. 20. – 310 с. С. 10–13. DOI: <https://doi.org/10.32626/2307-4507.2014-20.11-13>.

5. Дидактика фізики: избранні аспекти теорії і практики: [колективна монографія] / П.С. Атаманчук, А.А. Губанова, О.Н. Семерня, Т.П. Поведа, В.З. Никорич, С.В. Кузнецова. – Каменец-Подольський – Кишинев: ТОВ «Друкарня «Рута». 2019. – 336 с. ISBN–978-617-7626-53-3. Doi.org/10.32626/978-617-7626-53-3/2019-336.

6. Менеджмент формування природничо-наукової компетентності майбутнього педагога (глава 1.). *Наукові дослідження в умовах глобалізації сучасного світу*. Книга 1. Частина 2: Серія монографій / [авт.кол.: П.С.Атаманчук, Я.О.Львович, А.П.Преображенський, О.М.Селедцов, Т.Д.Чубіна і др.]. Одеса: Купрієнко С. В., 2020. С. 13–37. DOI: 10.30888/978-617-7880-02-7.2020-02.

7. Професійний стандарт на посади «Асистент», «Викладач», «Старший викладач», «Доцент», «Професор». Київ, 2020, 16 с. URL: <https://nubip.edu.ua/node/70143>. С. 2.

